

Kommunfullmäktiges revisorer

Svar på revisorernas granskning av stadens korruptionsförebyggande arbete

Kommunstyrelsen lämnar följande kommentarer som svar på revisionens sex rekommendationer och övriga bedömningar:

Rekommendationer

Rekommendation 1: Tillse att samtliga nämnder genomför en risk- och väsentlighetsanalys i samband med upprättandet av internkontrollplan och att riskanalysarbetet förankras i linjeorganisationen.

Revisorerna bedömer att flera granskade nämnder bedriver ett ändamålsenligt riskanalysarbete, medan vissa nämnders riskanalysarbete är bristfälligt. Därför ser revisorerna ett behov av att enhetliggöra nämndernas riskanalysarbete och involvera linjeorganisationen i större utsträckning. Samtidigt görs bedömningen att det övergripande utvecklingsarbetet kring stadens interna kontroll har goda förutsättningar att stärka risk- och kontrollarbetet.

Kommentar: Som revisorerna konstaterar i rapporten finns det i stadens styrmodell, antagen av kommunfullmäktige den 18 december 2017 § 503, principer för intern kontroll. I dessa fastslås att varje nämnd årligen ska göra en risk- och väsentlighetsanalys som underlag för internkontrollplan. Även i Anvisningar för framtagande av plan för intern kontroll från den 27 oktober 2016, vilka gällde för 2018 års arbete med internkontrollplan, framgår att nämnderna årligen ska göra en risk- och väsentlighetsanalys. Som revisorerna vidare konstaterar, är det flera nämnder som inte följt anvisningarna fullt ut då de inför 2018 inte gjorde någon ny risk- och väsentlighetsanalys.

Kommunstyrelsen delar revisorernas bild av att kommunstyrelsen behöver arbeta vidare med att tillse att alla nämnder årligen genomför risk- och väsentlighetsanalyser och att det arbetet förankras ute i linjeorganisationen. Detta är något som stadsledningskontoret arbetar med. Till 2018 förstärktes ekonomi- och kvalitetsutvecklingsavdelningen med en tjänst som ansvarar för arbetet och som också leder ett projekt för att utveckla den interna kontrollen inom hela kommunkoncernen Sundbybergs stad. Projektet bedrivs i samarbete med representanter från några förvaltningar och bolag.

Inför år 2019 har nya anvisningar tagits fram för arbetet med tillsyn av intern kontroll och strukturen är under uppbyggnad i stadens systemstöd för planering och uppföljning. I anvisningarna har syftet med, och vikten av, risk- och

väsentlighetsanalysen som grund för internkontrollplanen förtydligats. Det har också förtydligats att det är viktigt att analysen genomförs av de som har kännedom om verksamhetsprocesserna, alltså i linjeorganisationen. För att ytterligare föra fram budskapet kring detta kommer informations- och utbildningsinsatser kring tillsyn av intern kontroll att genomföras för stadens förvaltningar under våren 2019. Stadsledningskontoret kommer att följa upp att nämnderna arbetar enligt instruktion och enligt revisorernas rekommendation.

Rekommendation 2: Revidera riktlinjerna för representation, gåvor, uppvaktning och andra förmåner.

Revisorerna bedömer att befintliga *Riktlinjer för representation, gåvor, uppvaktning och andra förmåner* från 2015 behöver kompletteras med riktlinjer för hantering av korruptionsrelaterade incidenter samt riktlinjer avseende jäv. Revisorerna rekommenderar att nya riktlinjer kompletteras med laghänvisningar och pedagogiska exempel som är kopplade till faktiska rättsfall. Vidare konstaterar revisorerna att riktlinjerna är svagt förankrade i förvaltningen och att de beskrivs som svåra att hitta.

Kommentar: Kommunstyrelsen instämmer i revisorernas bedömning och planerar att ta rekommendationerna i beaktande under 2019. Stadsledningskontoret kommer att göra en översyn av befintliga riktlinjer för representation, gåvor, uppvaktning och andra förmåner för att se om de behöver uppdateras. Styrdokument kring vad som gäller för mottagande av gåva, jäv och liknande, liksom hantering av korruptionsrelaterade incidenter, kommer att tas fram. Nämnas bör att i de nya attestreglerna, beslutade av kommunfullmäktige den 26 november 2018, § 373, finns ett avsnitt om jäv i samband med attest.

I samband med att nya styrande dokument tas fram och befintliga revideras, kommer stadsledningskontoret att se över hur dessa görs lättillgängliga för stadens anställda. Informationsinsatser kommer också att genomföras.

Rekommendation 3: Upprätta rutiner för hantering av incidenter gällande mutor och andra oegentligheter.

Revisorerna konstaterar utifrån granskningen att staden saknar etablerade rutiner för hur misstänkta oegentligheter ska hanteras. Det finns inte heller någon information i styrdokument eller på intranät om var anställda ska vända sig för tips om interna oegentligheter. Det pågår ett förarbete på stadsledningskontoret med att införa systemstöd för hantering av inkomna tips, vilket revisorerna ser positivt på. Revisorerna anser att staden i detta arbete bör beakta myndigheten Statskontorets förslag till riktlinjer för visselblåsarfunktioner.

Kommentar: Kommunstyrelsen instämmer i revisorernas rekommendationer och avser att under 2019 ta fram rutiner och informera om dels vart anställda ska vända sig vid misstänkta interna oegentligheter, och dels hur sådan information ska omhändertas och hur eventuella incidenter ska hanteras. Arbetet med att införa

systemstöd för visselblåsarfunktion pågår, men innan det är på plats behöver rutin tas fram och information om detta spridas i organisationen.

Rekommendation 4: Stärka informations- och utbildningsarbetet avseende mutor och andra oegentligheter samt inköp.

Revisorerna gör bedömningen att stadens arbete med att informera anställda om mutor och interna oegentligheter är bristande. Kommunstyrelsen bör se över och strukturera stadens utbildning och information kring detta och säkerställa att berörda medarbetare får information om relevanta regelverk. I det ingår att underlätta för nyanställda att tillgodogöra sig relevanta styrdokument. Utifrån riskanalys bör det riktas utbildningsinsatser till grupper som bedöms som särskilt riskutsatta, till exempel ledningsgrupper. Revisorerna föreslår vidare att staden regelbundet ska undersöka förekomst av mutor eller andra oegentligheter, till exempel inom ramen för den årliga medarbetarundersökningen.

Revisorerna skriver att staden bör överväga om inköpsbehörighet ska knytas till utbildningskrav. Vid granskningen framkom uppgifter om bristande förståelse eller respekt för sekretesskraven vid upphandlingar, vilket motiverar bredare utbildningsinsatser än till endast inköpsbehöriga.

Kommentar: Kommunstyrelsen instämmer i revisorernas bedömning om att informations- och utbildningsarbetet kring oegentligheter och inköp behöver stärkas. Som en del i det planerar stadsledningskontoret att under våren 2019 se till att det finns aktuell information lättillgänglig på stadens intranät. Dessutom kommer riktade informationsinsatser att ske. Först på tur planeras informationsinsats kring mutor under våren 2019.

När det gäller att säkerställa att nyanställda tillgodogör sig relevanta styrdokument så finns det idag checklistor för arbetsplatsintroduktion. En checklista för introduktion av medarbetare från 2017 och en checklista för introduktion av chefer från 2012. Checklistorna finns publicerade på stadens intranät och innehåller bland annat information om vissa specifika styrande dokument men också med allmän hänvisning till stadens styrande dokument. Eftersom alla styrande dokument inte berör alla anställda så är det upp till varje chef att se till att den anställde får del av de styrande dokument som hen berörs av. Stadsledningskontoret kommer under 2019 att göra en översyn av dessa checklistor för att se om styrande dokument kring representation, mutor och andra oegentligheter kan anges specifikt då de gäller alla anställda i staden.

När det gäller rekommendationen om att regelbundet undersöka förekomst av mutor och oegentligheter, så är det en rutin som stadsledningskontoret avser att införa. Kontoret kommer att vidare utreda hur det bäst genomförs.

Revisorernas rekommendation om att staden bör överväga att inköpsbehörighet ska knytas till utbildningskrav är något som kommunstyrelsen ställer sig bakom. Detta är något som senast kommer bli aktuellt när staden upphandlar systemstöd för

elektroniska beställningar. Det är dock något som ligger längre fram i tiden. Det som stadsledningskontoret däremot kommer att arbeta med under 2019 är att förbättra information om inköp och upphandling på stadens intranät.

Rekommendation 5: Upprätta stadsövergripande rutiner för att säkerställa att kontrollen av anställdas bisysslor är tillräcklig.

Granskningen indikerar att kontrollen av bisysslor inte fungerar tillfredsställande. Revisorerna bedömer att kontroll av bisysslor bör göras obligatoriskt i samband med medarbetarsamtalet och att kontrollen av bisysslor bör uppmärksammas särskilt inom ramen för projektet att utveckla den interna kontrollen.

Kommentar: Kommunstyrelsen instämmer i revisorernas bedömning att kontroll av bisysslor ska göras obligatoriskt i samband med medarbetarsamtalet. Stadsledningskontoret avser att införa en löpande obligatorisk kontroll av detta genom att förslagsvis göra den första sidan av mallen för medarbetarsamtalet obligatorisk. Där ska den anställde ange förekomst av bisyssla. Obligatorisk kontroll av bisyssla kan införas från år 2020 eftersom 2019 års medarbetarsamtal ska ha genomförts under januari 2019. Som ett komplement till den löpande kontrollen ser stadsledningskontoret över rekryteringsprocessen och möjligheten att där skapa det första tillfället för kontroll av bisyssla. Därefter ska årliga kontroller följa i samband med medarbetarsamtalet.

Stadsledningskontoret kommer uppmärksamma alla typer av risker för oegentligheter, däribland bisyssla, inom projektet för utveckling av den interna kontrollen.

Rekommendation 6: Tillsammans med stadsmiljö- och tekniska nämnden se över stadens inköpsrutiner och säkerställa att upphandlingsenheten ges tillräckliga förutsättningar för att klara sitt uppdrag.

Revisorerna har särskilt granskat områden som de menar är att betrakta som riskutsatta, däribland inköp och upphandling. I granskningsrapporten pekar revisorerna på försvårande omständigheter eller brister såsom ett turbulent 2018 med orolig personalsituation vilket medfört att upphandlingsenheten haft svårt att klara sitt uppdrag. Mot bakgrund av detta rekommenderar revisorerna en översyn av stadens inköpsrutiner och att upphandlingsenheten ges tillräckliga förutsättningar att klara sitt uppdrag. Mer konkret bedömer revisorerna att staden bör överväga att knyta inköpsbehörighet till utbildningskrav. Uppgifter om att det hos förvaltningarna finns bristande förståelse eller respekt för sekretesskrav vid upphandlingar motiverar till bredare utbildningsinsatser än till endast inköpsbehöriga. Revisorerna konstaterar också att det saknas en standardiserad rutin för kontroll av jäv i upphandlingssituationer.

Kommentar: Fram till och med december 2018 ansvarade stadsmiljö- och tekniska nämnden för stadens inköps- och upphandlingsverksamhet. Från 2019 ligger ansvaret under kommunstyrelsen. Därför är det kommunstyrelsen som svarar

revisorerna och som ansvarar för att se över inköpsrutiner och säkerställa att upphandlingsenheten ges tillräckliga förutsättningar för att klara sitt uppdrag. Som revisorerna pekar på var 2018 ett turbulent år för upphandlingsenheten. För att skapa en stabil grund fokuserar enheten under 2019 och en tid framåt på att skapa välfungerande processer, rutiner, mallar och stödmaterial. Det vill säga se över stadens inköpsprocesser. I det ingår att skapa ändamålsenlig process för årlig och långsiktig planering för att fånga upp upphandlingsbehov inom alla förvaltningar. Vid utveckling av upphandlingsrutiner ska hänsyn tas till behovet av kontroll av jäv. Upphandlingsenheten kommer även att uppdatera och skapa mallar för upphandlingsunderlag, vilket kommer effektivisera och kvalitetssäkra delar av upphandlingsprocessen. Samtidigt behöver enheten hantera upphandlingar, överprövningar och rekrytering av nya medarbetare. För att hantera detta och samtidigt bibehålla en god arbetsmiljö behöver enheten hjälp av stadsledningskontorets ledning för att prioritera och förklara för övrig verksamhet att dessa prioriteringar är nödvändiga.

Övriga bedömningar

Beloppsgräns vid attest

Revisorerna bedömer att staden bör införa beloppsgränser i attestrutinerna samt i den elektroniska fakturaportalen. Detta är en typ av kontroll med bäring på oegentligheter.

Kommentar: Kommunstyrelsen har i de nya attestreglerna förtydligat att det är möjligt för förvaltningarna att införa beloppsgränser vid attest. Däremot har staden inte infört obligatoriska beloppsgränser med hänvisning till att behov och förutsättningar skiljer sig åt mellan förvaltningarna. Stadsledningskontoret anser därtill att den mest effektiva beloppskontrollen sker vid beställning. En förbättrad process för inköp och attest är något som kommer beaktas i framtida upphandling av systemstöd.

Bygglov

Byggnads- och tillståndsnämnden ansvarar för utfärdandet av bygglov. Bygglovsprocessen tillhör de områden som granskats särskilt, då det erfarenhetsmässigt är ett riskutsatt område. Revisorerna bedömer att arbets sättet med öppen tilldelning av ärenden och gemensamma ärendegranskningar bidrar till transparens i handläggningsprocessen. De skriver samtidigt att det finns utrymme att ytterligare stärka kontrollen av oegentligheter i dessa ärenden.

Kommentar: Byggnads- och tillståndsnämnden förväntas omhänderta ovanstående synpunkter i internkontrollplan för 2019.

Serveringstillstånd

Byggnads- och tillståndsnämnden ansvarar för att utfärda serveringstillstånd och utöva tillsyn över de restauranger som har serveringstillstånd. Enligt revisorerna är detta ett särskilt riskutsatt område avseende korruption och därför har det granskats särskilt. Tillämpning av långtgående delegation i kombination med att det endast finns en alkoholhandläggare, medför att revisorerna bedömer att det inte förekommer en tillräcklig intern kontroll i processen kring serveringstillstånd. Revisorerna bedömer därför att nämnden bör se över sina rutiner avseende handläggningen.

Kommentar: Byggnads- och tillståndsnämnden förväntas omhänderta ovanstående synpunkter i internkontrollplan för 2019.

På kommunstyrelsens vägnar

Peter Schilling (S)
kommunstyrelsens ordförande